

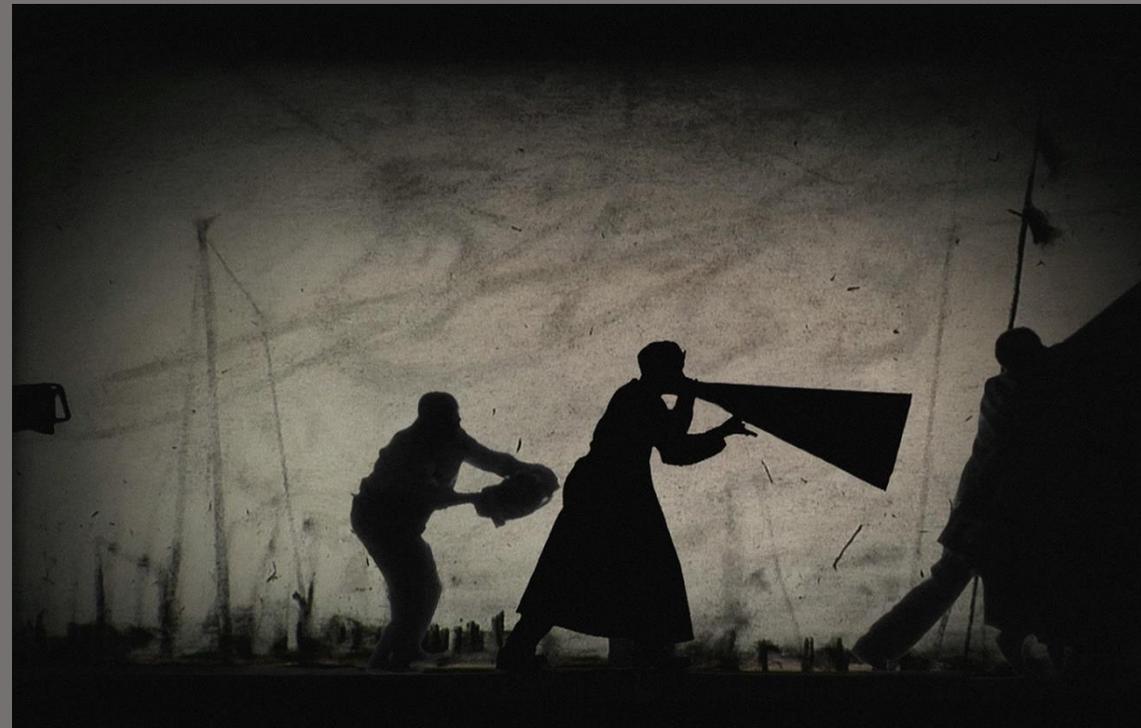
Undervisningsmateriale

Udskoling

William Kentridge - *The Refusal of Time*

21/3 2018 - 19/8 2018

Kunsten

Om undervisningsmaterialet

Dette undervisningsmateriale er udformet til udstillingen William Kentridge – *The Refusal of Time*.

Udstillingen vises på Kunsten i perioden fra den 21. marts 2018 til den 19. august 2018.

Undervisningsmaterialet kan bruges før, under og efter et besøg i udstillingen, og indeholder:

- Introduktion til underviseren – på dansk
- Øvelser til eleverne – før, under og efter besøget – på engelsk/dansk

- Tekster til eleverne – på engelsk
- Tekster om udstillingen og kunstneren til eleverne – på dansk

God fornøjelse!

Undervisningsmaterialet er lavet af Kunstens formidlingsafdeling i samarbejde med lærere fra Vesterkærrets Skole i Aalborg.

Vi anbefaler altid, at du og dine elever forbereder jer på udstillingen inden besøget.

Har du spørgsmål til materialet eller brug for inspiration til arbejdet med William Kentridge – *The Refusal of Time*, kan du kontakte Peter Juul, pjj@kunsten.dk

Book en omvisning, et dialogbaseret forløb eller et værkstedsbesøg til din klasse på www.kunsten.dk

Til underviseren

Med værket *The Refusal of Time* (2012) er der rig mulighed for at udforske såvel enkelte kunstformer, samspillet mellem forskellige kunstformer, som oplevelsen ved at befinde sig midt i et 'Gesamtkunstwerk' eller et totalkunstværk på Kunsten.

The Refusal of Time er en rumlig installation, som forener levende billeder, musik, dans, performance, tegning, lydeffekter og skulpturelle elementer. Kentridge forener det politiske med det poetiske i sin kunst, og han arbejder bl.a. med temaerne tid, mennesket, apartheid og kolonialisme. Han bruger også en god del humor og selvironi, hvilket får værkerne til at fremstå modsætningsfyldte og flertydige.

Kentridge er mest kendt for sine animerede film baseret på kultegninger. Han italesætter problemstillinger, som knytter sig til Sydafrika efter apartheidstyrets opløsning, og hans personlige forhold til hjemlandet er præget af en stærk ambivalens. Kentridge bor og lever fortsat i Johannesburg sammen med sin kone og børn.

Du og din klasse kan besøge Kunsten på egen hånd med dette materiale i hånden, men du kan også booke et dialogbaseret forløb eller en workshop i Kunstens eksperimenterende værksted, Kunst-Lab, hvor eleverne vil blive introduceret til udstillingen af en kunstformidler og en professionel kunstner og arbejde procesorienteret og eksperimenterende og udvikle kreative færdigheder.

Se videofilm om William Kentridge på Louisiana Channel:
<http://channel.louisiana.dk>

- William Kentridge – Making Sense of The World
- William Kentridge & Synne Rifbjerg – Reduced to Being an Artist

Til underviseren

Om William Kentridge

William Kentridge (f. 1955) er født og opvokset i Johannesburg under apartheid. Begge hans forældre var fremtrædende advokater, og havde status som nogle af anti-apartheidbevægelsens mest betydningsfulde forkæmpere. Kentridge er efterkommer af litauisk-jødiske immigranter, som i slutningen af 1800-tallet slog sig ned i Sydafrika.

Apartheid blev officielt indført som styreform i Sydafrika i 1948, hvilket medførte, at den sydafrikanske befolkning blev raceopdelt. Konsekvensen ved apartheid var, at Sydafrikas hvide mindretal legitimt kunne undertrykke landets farvede befolkning. I dette raceadskilte samfund talte Kentridges forældre de undertrykte sydafrikaneres sag.

Det naturlige karriervalg for Kentridge ville have været jurastudiet, men Kentridge endte i stedet med at blive kunstner. Kentridge fremhæver selv, med et smil på læben, at han blev reduceret til at blive kunstner, fordi alle andre karrieremæssige valg slog fejl. Karrieren som kunstner tog sin begyndelse med kultegninger, som siden udviklede sig til animerede film.

Kentridge fik sit gennembrud i de tidlige 1990'ere med sine poetiske sort/hvide stop-motion-film baseret på kultegninger, men siden årtusindskiftet har han videreudviklet sit formsprog og kombineret det med sin kærlighed til både film- og teaterverdenen. I sine værker kombinerer Kentridge mange forskellige kunstformer og trækker på et utal af inspirationskilder.

Kentridges værker udtrykker en stærk politisk bevidsthed, uden at han dog tager moralsk stilling til konkrete begivenheder. Emnet er derfor ikke kun apartheid, men universelle almelgyldige temaer som magt, menneskesyn, historieforståelse og samfundsforhold. Ifølge Kentridge selv har forældrenes arbejde mod uretfærdighed og undertrykkelse fremelsket en social bevidsthed i ham, hvilket betyder, at han forbeholder sig retten til uvished som en modvægt til politisk vished eller overbevisning.

Til underviseren

Om udstillingen *The Refusal of Time*

The Refusal of time (2012) er en rumlig installation bestående af 5 store videoskærme med lyd, fire højtalere udformet som megafoner i aluminium placeret på stativer, samt en mekanisk 'blæsebælg' konstrueret i træ og placeret midt i rummet. Levende billeder, tekstfragmenter og tegninger i gulv til loft-format projiceres op på væggene. Musik, reallyd, lydeffekter og kunstnerens egen stemme strømmer ud i rummet via de tragtformede højtalere. Den mekaniske 'blæsebælg' pumper løs som en mekanisk lunge.

Værket varer ca. 30 minutter og er i konstant bevægelse og udgør en blanding af medier, temaer, materialer og metoder. Værket beskæftiger sig med ideen om tid som et relativt fænomen i modsætning til en lineær tidsforståelse. Værket leger på forskellige måder med tanken om, hvad der ville ske, hvis tiden blev sat ud af spil.

Foruden de fire megafoner og den mekaniske 'blæsebælg' er forskellige, gamle stole placeret som skulpturelle elementer i rummet. Trækasser, som ligner opbevaringskasser til rekvisitter, står i flere lag langs siderne. Malertape er sat på gulvet rundt om stole, højtalerstativer mv., og fungerer som på et teater, når der skal udskiftes rekvisitter ved scenskift. Den rumlige installation fremstår som en blanding af en teatersal, en scene og et 'backstage' lignende miljø. Scenarierne på de fem skærme udspiller sig parallelt med hinanden, og installationens sammensurium af billeder, lyd og effekter omslutter dig, og gør det umuligt at afkode ét sammenhængende udsagn i rummet.

Du bliver som beskuer således overladt til selv at skabe mening og sammenhæng i det bevidst fragmenterede univers, som Kentridge iscenesætter.

Gesamtkunstwerk

'Gesamtkunstwerk' er en tysk betegnelse for et kunstværk, hvori flere forskellige kunstformer er forenet. Udtrykket stammer fra 1800-tallet og knytter sig ikke mindst til operakomponisten Richard Wagners tanke om 'musikdramaet'. Wagner omtaler begrebet i sine skrifter, hvor han henviser til en operafremførelse, som omfatter musik, teater og visuel kunst. Wagner lagde desuden vægt på stemningsskabende elementer som mørke og lydeffekter. I det 20. århundrede udvides begrebet til også at omfatte arkitektur, film mv.

For Kentridge er du som beskuer den centrale 'figur': Det handler om os, hvordan vi opfatter verden, og hvordan vi gør verden forståelig. Kentridge er optaget af, hvordan vi ser på verden, hvad der betinger vores evne til at se og forstå, hvordan vi husker historien, og hvordan vi glemmer den. I den rumlige installation påvirkes du som beskuer både sanseligt og psykologisk, og Kentridge spiller bevidst på det flertydige, det modsætningsfyldte og det åbne udsagn, som befordre den fundamentale tvivl eller uvished, som er et grundvilkår for den menneskelige eksistens, og som Kentridge betoner værdien af.

En nøgle til at forstå Kentridges kunst er begrebet *bastardy* ('bastardhed'). For Kentridge er 'bastardhed' et positivt ladet ord, som knytter sig til blandingsformen, det skæve, det irregulære, det uægte og det uvisse. Med 'bastardheden' ønsker Kentridge at vise, hvor frugtbar og levende blandingsformen kan være, og han hylder bevidst det uperfekte element, de 'åbninger' i værket, som levner plads til dig som beskuer.

Kentridge forbinder selv begrebet *bastardy* med den kulturelle smeltedigel, som Sydafrika er. I *The Refusal of Time* kommer det bastardiske eksempelvis til udtryk i soundtracket til værket, som er komponeret af sydafrikaneren Philip Miller, og som er skabt som et 'kludetæppe' af lydbilleder.

Som beskuer forventes du at spille en aktiv rolle som medskaber af værkets fortælling. Værkets 'udsagn' er i den forstand den erfaring, som du som beskuer gør dig i mødet med værket.

Til underviseren: Opgaver før besøget på museet

1-3 lektioner

1 – Time

In class

- Talk about time. Each student makes a mind map where they reflect on the concept of time – follow up in class and let the students write their thoughts on a big mind map on the white board or on a poster for later use.
- In small groups, the students talk about the questions below. After each question, the student writes down a few notes on what they have been discussing (use post-it notes)
  - Try to describe time
  - When do you feel that time goes by quickly?
  - When do you feel that time goes by slowly?
  - Would you like to be able to turn back time?
  - Have you ever had any regrets? Anything you wanted to do over?
  - Maybe you have had an experience that you would like to relive – where you wished that time could stand still or an experience that you wished had never happened?
- Follow up in class – all the student post-it notes go on a big poster. The teacher asks the students to explain a few of the comments.
- Look at the picture from 'the refusal of time' (next page) and ask the students to reflect on the following
  - How does the picture represent time?
  - What do you think the artist wants to express?

Til underviseren: Opgaver før besøget på museet

2 – Apartheid

In class

- In small groups, the students read the text 'Apartheid'. Before working with the assignments following the text, you talk about the text in class – maybe write a timeline on the whiteboard to simplify the text.
- Talk about the highlighted words in the text 'Apartheid'
  - Are the words positive or negative – give reasons for your answers
  - Try to explain the words in English
- Make a 90 second presentation of the text where you include the highlighted words. Talk about one of the following:
  - Apartheid
  - Nelson Mandela
  - ANC
- After the 90 second presentations watch the YouTube video 'Apartheid in 90 seconds' <https://www.youtube.com/watch?v=2f2k6iDFCL4> and talk about:
  - Whom you saw
  - What you saw
  - Can you relate 'Apartheid' to other situations in the world today?
- Talk about the picture from 'the refusal of time' (next page)
  - What can you see in the picture?
  - Where are the people going?
  - What are they carrying and why?

For the student

Apartheid 1

Apartheid means 'apart-hood' or 'the state of being apart' and was the system of racial **inequality, segregation and discrimination** in South Africa that was started after World War II. It was enforced by the laws of the South African National Party governments from 1948 to 1994. These government officials were white rulers in the nation of South Africa that was a majority of black people and their laws cut the rights of all black citizens so that they were not **equal** to other citizens in the country.

White supremacy in South Africa continued to segregate the black citizens for over 50 years and came to a peak when the 1913 Land Act was passed. The law forced black citizens to live on special reserves that were set aside for them and made it against the law for them to work as sharecroppers. This caused the formation of the organization called the South African National Congress), who **opposed** the laws, which became the ANC (African National Congress). Nelson Mandela became the leader of the ANC and he began to fight against the new laws that outlawed interracial marriages and the Population Registration Act of 1950.

The last law classified people by their 'race' and then they would be given or refused rights based on that classification. Additional laws were passed requiring 'non-white' citizens to carry proof documents and other laws reduced the rights of the various African tribes and their leaders, who had lived in these areas of South Africa for centuries. By 1958, the government leaders removed black citizens from their homes, relocated them to other areas and sold their land for cheap prices to white farmers.

As it is with any movement, resistance to apartheid covered many years and appeared in many forms. Some were peaceful protests, while other situations were violent. By 1952, the ANC organized a protest with the South Indian National Congress to burn their 'passbooks'. By 1955 groups were gathering to try to bring about equality and they were met with police and government officials that arrested them and they were charged with high **treason**.

For the student

Apartheid 2

Many groups were attacked and killed by the white police officers and the violence became worse as they tried to enforce the 'white laws'. Nelson Mandela led many of the protests but was then accused of treason and had to go 'underground' to avoid arrest. When the officials did locate him in 1961, he was arrested and thrown into prison. The arrest of Nelson Mandela became an outraged cry and symbol for others to continue the fight. His arrest also brought attention to the condition of Apartheid for the rest of the world.

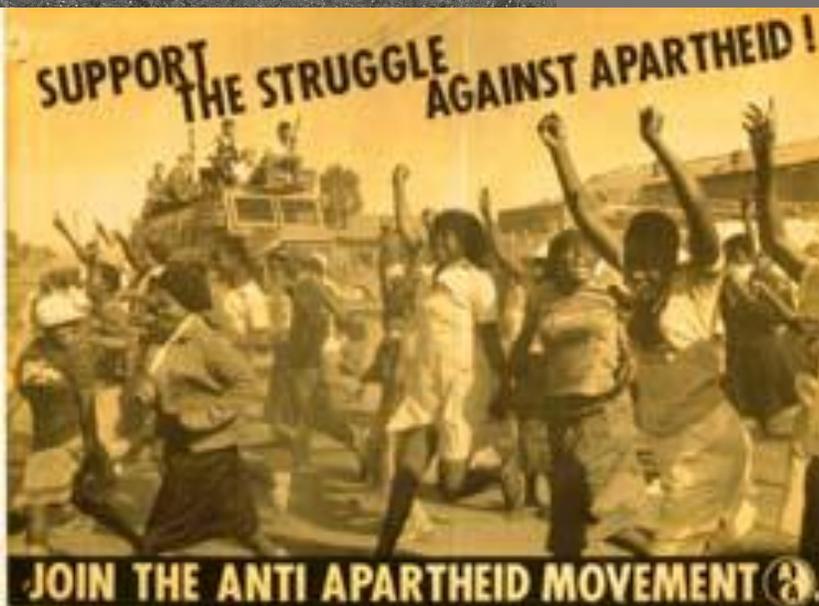
In 1973, the United Nations General Assembly focused on apartheid and **denounced** it. By 1976 the UN Security Council voted to impose embargos against the sale of firearms to South Africa. People from all over the world began to join the anti-apartheid movement and to protest the imprisonment of Nelson Mandela.

The movement was joined by artists, musicians, politicians, humanitarians and groups from every country. By 1985 both the United States and the United Kingdom imposed 'economic sanctions' against South Africa, which reduced the amount of trade that they could receive from both countries.

By 1989, the South African government fell to the pressure and began seeking reforms which included getting rid of some of the laws. A new constitution was drawn up to give blacks and other racial groups their freedom back. Nelson Mandela was released from prison in 1990 and became the popular representative that worked together with the political groups for reform. In 1994, elections were held and, for the first time, there was a nonwhite majority which led to the end of apartheid.

Nelson Mandela was sworn in as President in May, 1994.

From <http://www.historyforkids.net/>

Til underviseren: Opgaver før besøget på museet

3 – Faith/destiny

In class

- Ask the students to discuss the following question in pairs
  - Do you believe in destiny (is our faith already chosen for us?)
  - Do people have different destinies depending on who they are and where they have grown up?
- In groups the students must show how they see life, how they live life and/or how they feel life is treating them. For this exercise, they need chairs or maybe stools. The idea is, that the back of the chair represents the obstacles in life and the seat the breaks or the good times. Some people have many obstacles in life (can be presented with many chairs), some people only have few obstacles (can be presented with many stools and only a few chairs) and others may go through life hiding from everything (maybe they crawl under the chairs). Let the students find their own combination of chairs. They must document their 'art work' either by film or by a series of black and white pictures. Watch the link below.
- <https://www.youtube.com/watch?v=0EuY0mXANgo>
Use it as a teaser for the artwork 'refusal of time' – do not ask any questions afterwards – let the students reflect by themselves and make their own impressions.
- Information to the students
  - When experiencing the artwork at the museum the students may watch and listen. They may not touch anything!
  - It can be very loud inside the artwork and it can affect the students in different ways.

Til underviseren: Opgaver på museet

Opgave 1

1. Sæt jer ned i 5 minutter i værket *The Refusal of Time*.
2. Gå ud af værket, find et roligt sted uden for udstillingen og tal om følgende:
  - a. Hvordan var det at være inde i kunstværket?
  - b. Hvad lagde I særligt mærke til?
  - c. Var der noget, der undrede jer?
  - d. Var det som I havde forventet?

Opgave 2

1. Sæt jer ned i 5 minutter i værket *The Refusal of Time*.
2. Skriv / tegn på papir:
  - a. Hvilke kunstformer kan I finde?
  - b. Hvordan ser de ud?
3. Gå ud af værket, find et roligt sted og tal om følgende:
  - a. Hvilke kunstformer fylder mest?
  - b. Hvilke kunstformer kan I bedst lide?

Opgave 3

1. Gå ud af værket, find et roligt sted og tal om følgende:
  - a. Hvor så I eksempler på, at Kentridge arbejder med emnet *Tid*?
  - b. Hvor kunne I se, at Kentridge kommer fra Sydafrika?
  - c. Hvilke temaer kunne I ellers se i kunstværket? Hvad handler det om?
  - d. Hvorfor tror I, Kentridge har lavet det?
  - e. Hvad synes I om kunstværket? Hvad er godt, hvad er skidt – og hvorfor?

Til underviseren: Opgaver efter besøget på museet

1-3 lektioner

1 – The artwork

In class

- Talk about the exhibition.
  - Did anything impress you?
  - Did anything confuse you?
  - Did anything scare you?
  - Did anything make you laugh?
  - Why do you think there were so many lines of people moving? – Where were they going?
- Each student must now write five sentences on post-it notes. The sentences must somehow relate to the 'refusal of time'. The post-its go on the white board.

Til underviseren: Opgaver efter besøget på museet

2 – Black hole

In class

- Repeat what you talked about before you went to Kunsten.
  - How did we explain the concept of time?
  - What is Apartheid?
  - Can we change our destiny?
- Talk about the concept of a black hole. It might help the students if they have 'the other three concepts' (time, apartheid, destiny) in mind.

Black hole = a thing in the universe, a hole that swallows everything around it, our destiny (death), where everybody is going (the long line of people), a bad place (apartheid) etc.

- Now the students must use their knowledge to create a line of either black and white drawings or black and white pictures. The drawings/pictures must show the students understanding of apartheid. In their series of drawings/pictures, they must include the subject's time, destiny and a black hole. They can find more information about apartheid on www.engelsk.gyldendal.dk, www.engelskfaget.dk and www.ny-engelsk.alinea.dk. Underneath each picture, they must write a small text, explaining the picture.

Til eleven

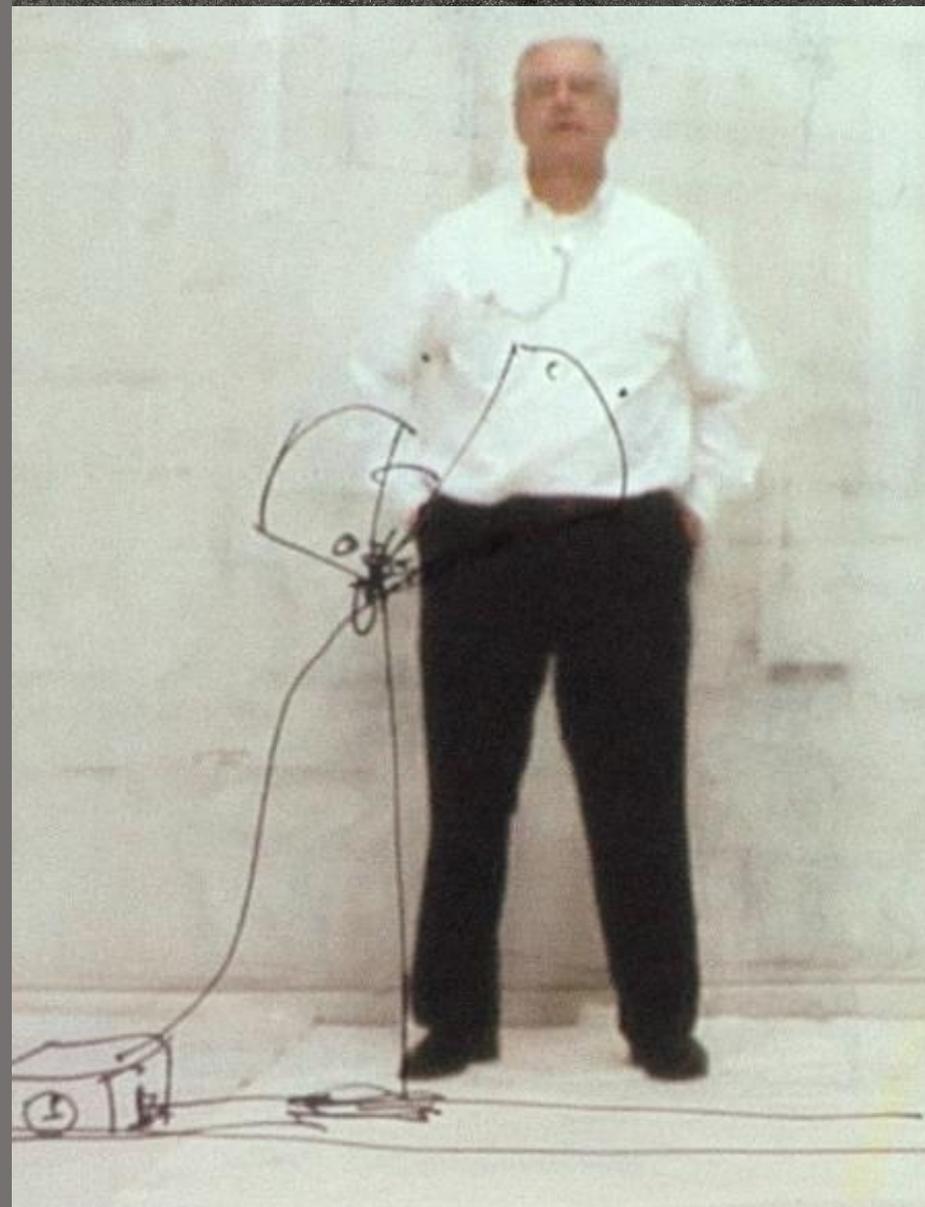
Læs om William Kentridge og Sydafrika

William Kentridge er kunstner og født i byen Johannesburg i Sydafrika. Han er født i 1955. Hans forfædre immigrerede til Sydafrika fra Litauen for over 100 år siden. Efter mange år blev familien en del af det mindretal af hvide mennesker, som boede i Sydafrika.

I 1948 blev *apartheid* indført som styreform i Sydafrika. Apartheid betød, at landets befolkning blev raceopdelt i hvide og farvede indbyggere, og at de to befolkningsgrupper, deres forskellige traditioner og kulturer skulle holdes adskilt.

Kentridges far og mor var advokater, og de arbejdede begge to som forkæmpere for anti-apartheidbevægelsen i Sydafrika. I det raceadskilte samfund talte Kentridges forældre de undertrykte sydafrikaneres sag.

Forældrenes arbejde mod uretfærdighed og undertrykkelse betød, at Kentridge blev meget bevidst om de sociale og politiske forhold i samfundet -også efter at apartheid officielt blev afskaffet som styreform i Sydafrika i 1992.

Til eleven

Læs om William Kentridge som kunstner

Kentridge siger selv, at han endte med at blive kunstner, fordi han ikke rigtig lykkedes med andet. I begyndelsen lavede han tegninger med kul på papir, og han opdagede, at tegningerne kunne vækkes til live ved hele tiden at lave små ændringer i dem.

Kentridge viskede kulstregene bort, tegnede nye, og tog derefter et billede af dem. Til sidst havde han billeder nok til at lave én sammenhængende fortælling, og i begyndelsen af 1990'erne blev han berømt for sine sort/hvide animationsfilm.

Siden år 2000 har Kentridge videreudviklet sin kunst og kombineret tegnekunsten med sin kærlighed til både film- og teaterverdenen. I sine værker blander Kentridge mange forskellige kunstformer, og han laver fx nogle 'installationer', som fylder et helt rum.

Vidste du...?

Vidste du, at Kentridge er vild med ordet *bastardhed*, og at han bruger det i sin kunst? Ordet betyder 'blandingsform', og Kentridge går bevidst efter det skæve, det uægte, det irregulære og det 'ukorrekte' udtryk i sine kunstværker.

Prøv at slå op, hvad *bastard* betyder på engelsk.

Til eleven

Læs om udstillingen *The Refusal of Time*

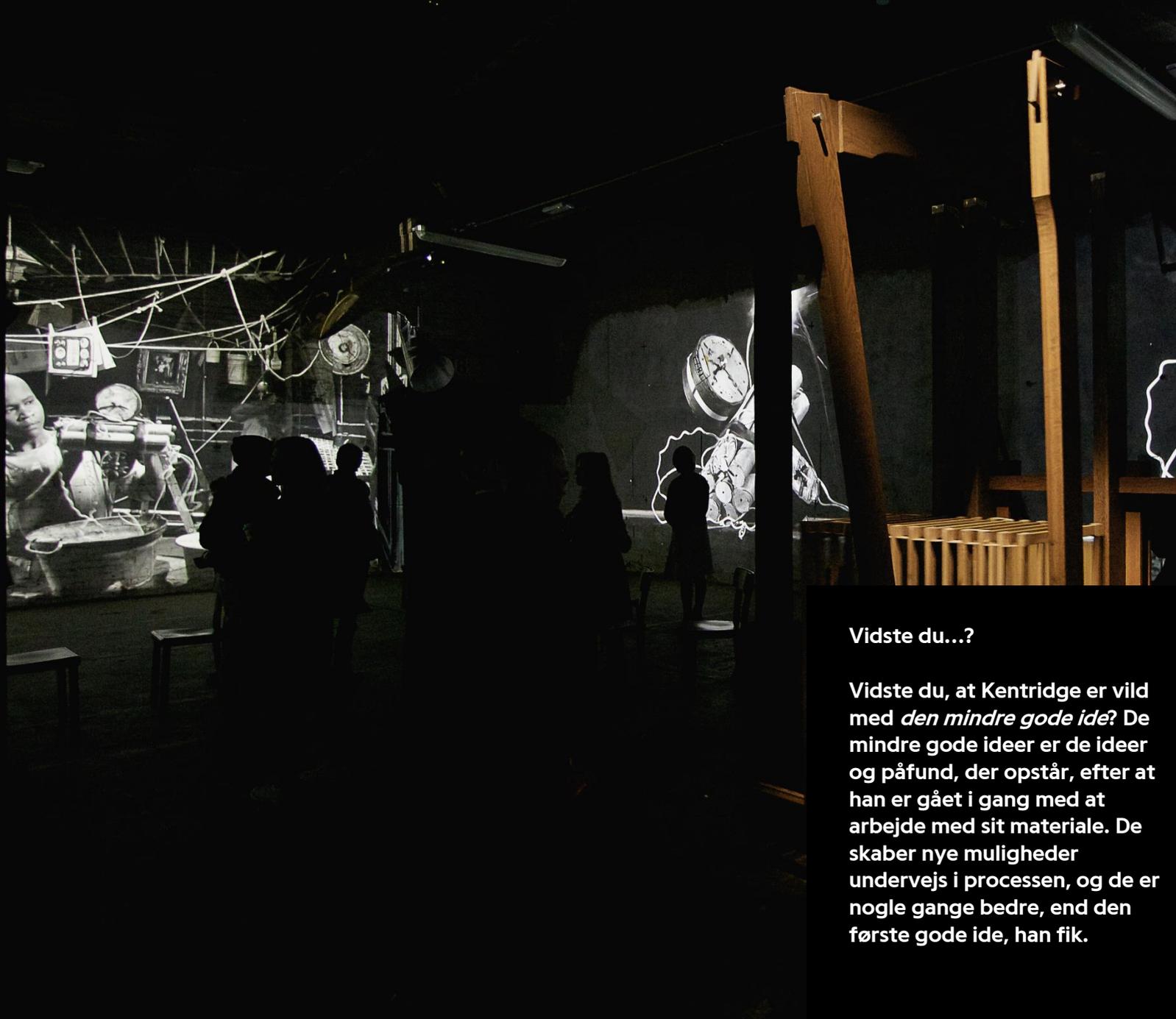
The Refusal of Time er et værk, som fylder et helt rum, som du kan træde ind i og blive en del af. Værket varer ca. 30 minutter og kan kaldes for en rumlig installation og er en blanding af mange forskellige kunstformer, medier, materialer og temaer. *The Refusal of Time* kan oversættes til *Modstand af tid*, og man behøver ikke at se værket fra start til slut.

Værket består af 5 videoer med lyd, som bliver projiceret op på væggene ved siden af hinanden. Der er også fire højtalere, som ligner megafoner placeret på nogle stativer rundt om på gulvet.

Midt på gulvet står der en slags mekanisk 'blæsebælg', som er lavet i træ, og som pumper løs som en mekanisk lunge. Fra højtalerne strømmer der musik, lyd og lydeffekter ud i rummet, sammen med kunstnerens egen stemme.

I rummet er der placeret nogle stole, som indgår i værket som en slags skulpturer, som kan få rummet til at minde om en scene, et 'backstage' miljø eller et teater.

Musikken, lydene, lydeffekterne og de levende billeder gør, at værket hele tiden er i bevægelse. Vi kan blive overvældet af de mange sanselige indtryk, og det kan være svært at finde sammenhæng i det hele.

Kentridge ønsker faktisk, at vi selv skal finde sammenhæng og mening i værket, og han tror på, at vi, mens vi bearbejder de mange indtryk, allerede er i gang med at skabe betydninger midt i alt virvaret.

For Kentridge er det en del af det at være menneske, at man ind i mellem er i tvivl om ting, at man er forvirret, og at verden virker uvis. I dette værk udfordrer han fx tanken om tiden, som vi almindeligvis forstår den, og han undersøger, hvad der ville ske, hvis tiden blev sat ud af spil.

Vidste du...?

Vidste du, at Kentridge er vild med *den mindre gode ide*? De mindre gode ideer er de ideer og påfund, der opstår, efter at han er gået i gang med at arbejde med sit materiale. De skaber nye muligheder undervejs i processen, og de er nogle gange bedre, end den første gode ide, han fik.

Kunsten